

آبونه شرالطی : هریر
ایچون سنه لکی (۲۷۵)
آلتی آیلغی (۱۵۰)

نسخه سی ۵ غروشدر .
ایکی نسخه برآراده
(۱۰) غروشدر
سنه لکی ۵۲ نسخه در .

اداره خانه : باب عالی جاده سنده
رشید افندی خاننده

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسدکه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور . درج ایدله یین
یازیلر اعاده اولنماز .

الکتابخانه

سر ۶ ۱ ۳ ۳ ۰ ۱ ۳ ۳ ۰ ۱ ۳ ۳ ۰

آدرس تبدیلانده آیرلیجه
غروش کوندرملیدر .

مکتوبلرک امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسنی محتوی
بولونسی لازمدر .

ممالک اجنبیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک
فرانسزجه یازلمسی رجا اولنور .

پاره کوندرلدیکی زمان نه یه
دائر اولدیغی بیلدیلمسی
رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل ارشاد

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد عاکف

والله یهدی من یشاءالی صراط مستقیم

اجتماعیانه

غرب جیلق و بوزغونجیلق

عصر لرك كذاش وسوء اداره سی ایچنده بر لحظه حضوره نائل اوله میان افراد ملت آراسنده هر کون یکی براختراعه کسب قوت ایدر کورینن ؛ فائیت و سائطی ، مراسم وانتظام ظاهریسی اعتباریله نظر رباعد ایدیه بیلن غرب مدینته قارشی بر تمایل وانجذاب حس ایدنلر من یک چوقدر ، حس ایدنلر من دیوروز . چونکه تدقیق وتحقیقه مستند بر قساعته حقیقه نیچون تقدیر وترجیح ایتدیکنی بیله لرك غربیجی کینلر منک کیملر اولدیغنی سلیموروز . تهی فکر لرك ، سوق جهالتله مقصد وهدنی غیب ایتش کیمسه لرك کاری اولان کور کورینه بر تقلیددن بشقه مدار ثبوت اوله بیله جک اک اوافق دلیلله مالک اولمایان بوجریانک وقت وقت اورتهیه چیقاردیغنی مناقشه وسیله لرینه ، حقیقتک اظهاری واستاد ایتدکاری نقاط نظرک چور وکلکنی اثبات ایچون ، بر فرصت نظریله باقیوروز .

بوموضوعه تماس ایتک اوزره آغا ارغلی احمد بکک تورک یوردی مجموعه سنده اخیراً نشر ایتدکاری بر مقاله ده شرق وغرب مدینتی یکدیگریله قارشولاشدیرلش و بو کونکی علامت وتظواهراته مستند واضح بر نتیجه ارانه ایدلشدیر . مومی الیه خلاصه دیوروزک :

« غرب مدینتک غالب ، اسلام وبودا مدینتک مغلوب موقدمه اولدق لرینی کور یوروز . بو حادثه نی انکار ایتک بلاهتدر . مغلوبیتن هم مادی ، هم معنویدر . مادی اولان قسمی اوقدر بارز و آچقدردک همیزک بیتزه حلول ایتدی ، معنوی قسمی ده اوج بوز سنه دنبرو باشلامشدر . اوزماندنبرو قاچ مستقل مسلمان حکومتی قالدی . بونلر غربله مجادله تک بر نتیجه سیدر . حیاتک مادی تجلیاتندن باشلیه رق طرز تلبسه قدر آوروپایی تقلید ایدیوروز . آوروپا مدینتی هر شیشی سور وکل یوب کوتور یوروز . بناء علیه : یکانه چاره اومدینتی آلقدر . لکن مدینت بر کادر ، علم وهنر بوندن آنجق بر قسمی احتوالیدر . بونک ایچون غرب مدینتی بتون نقصانلری وفضیلتلری الیه قبول ایدلی . یعنی قفاسر ، قلبمز ، طرز تلقیمز ، ذهنیتن اعتباریله اکا اوعالی یز . بونک خارچنده خلاص یوقدر . »

اوت ، بز غربه قارشی الیم بر مغلوبیته اوغرادق . ینسه بحراری اخلاقی و ملیمز دده بو مغلوبیته دوغری کیدیوروز . بونلری انکار اید جک دکاز . فقط روح مسئله حریده اولدیغنی قدر اجتماعی ساحه دده مد وجذر ارانه ایدن مغلوبیتک وقوعولمش اولمسنده دکل ، بومغلوبیت مواجهه سنده نصل سقیم بر رؤیتله یا کاش بر یول طومق ایسته یشمز . ددر . علی الاطلاق مغلوب اولدق دیمک کافی دکدر . بلکه نیچون مغلوب اولدیغیزی دوشونمک کر کدر . هر خسته نی انحراف مزاجندن دولایی تدوینسه لزوم کوزمه دن مزاره کومکمی ایجاب ایدر ؟ ..

بالخاصه فردی ، عائلی حیانه انسان نصل خسته سنک خیالیله

سنه هجریده تعلیم قرآن ایچون نجده کوندریلان ویتش کشیدن مرکب بولنان بر هیئت معلمین بولده « بئر معونه » ده آکسزین شهید ایدلشدیری که آنلرده بو اصحاب صفه دن ایدیلر . شوایضاً حاتمزدن مستبان اوله جفی اوزره حفاظ اصحابک عددی بیکلره بالغ اولور . بونلرک عددی تحدید وتعیین ممکن وجائز دکدر .

* *

بخاری الیه مسلمک صحیح لرینده تخریج لرینه کوره « عصر سعادتده جامع القرآن اولان اصحاب کرام کیملردر ؟ » دیه انس ابن مالکدن صورولدقده انس « آنلر درت ذاندیر . دردی ده انصار دندر : ابی بن کعب ، معاذ بن جبل ، زید بن ثابت ، ابو زید ، در . بیوردیلر [۱] بخاری نیک دیگر طریقله تخریج ایتدیکی بر حدیث شریفده ابی بن کعبه بدل ابوالدرداء ذکر ایدیلور که بو اعتبار الیه مشارالیه حضرتلری ده مشاهیردن معدود اولور . مذکور الاسامی بو ذوات فاضله قرآن کریمی نازل اولدیغنی وجوه وقرآنیله ، لغات وحروفیه حفظ ایتمه لرندن وبلا واسطه دوغریدن دوغریه تم رسالتیناهیدن اخذ وتلقی بیورمش اولمندن دولایی تخصیص بالذکر بیورلمشدر : دیگر بر حدیث صحیحده قرآن کریمک تخصیص درت ذاندن اوکوره نیلمسی امر وتوصیه بیوردیلور که عبدالله بن مسعود ، سالم ، ابی بن کعب ، معاذ بن جبلدر [۲] بونلرک طرف نبویدن تعظیم قرآنه مأمور اولملری کتاب کریم الهی بی کاملاً حفظ ایتش وکتابناده جمع الیه مش بولمندن دولاییدر . حضرت صدیقک ارتحال نبویدن اول امامته تعیینی ، حضرت عمرک سفر وحضرت زدر رسول الله ملازمتی ، حضرت عثمانک جامع القرآن اولدیغنه بر جوق اخبارک دلاقی ، سیدنا علی المرتضانک ارتحال نبوی بی متعاقب تاریخ نزوله توفیقاً جمع قرآن بیورملری خلفای اربعه حضرتنک ده مشاهیر حفاظدن عد ایدملرنی اقتضای ایدر [۳] م . لامل

[۱] روی البخاری عن قتادة قال سألت انس بن مالك من جمع القرآن على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال اربعة كلهم من الانصار ابى بن كعب ومعاذ بن جبل وزيد بن ثابت وابو زيد قلت من ابو زيد قال احد عمومي .

[۲] قال رسول الله صلى الله عليه وسلم استقرؤا القرآن من اربعة من عبدالله بن مسعود وسالم مولى ابن حذيفة وابى بن كعب ومعاذ بن جبل [اخرجہ الشيخان والترمذی والنسائی عن عبدالله بن عمر]

[۳] قد ذكر ابو عبيد في كتاب القراءات القراء من اصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فعد من المهاجرين الخلفاء الاربعة وطلحة وسعد وابى مسعود وحذيفة وسالم واباهريرة وعبدالله بن السائب والعبادله ومن النساء عائشة وحفصة وام سلمة ومن الانصار عبادة بن الصامت ومعاذ الذي يكنى ابا جليمة وجمع بن جارية وفضالة بن عبيد ومسلمة بن مخلد وصرح بان بعضهم انما كمله بمدا النبي صلى الله عليه وسلم ومن جمعه ايضا ابو موسى الاشعري [ذكره ابو عمر والداني] قال ابن حجر قد ذكر ابن ابى داود قيس بن ابى صعصعة وسعد بن المنذر [اتقان] وذكر ابن ابى داود من المهاجرين تميم بن اوس الدارى وعقبة بن عامر . وقد ظهر من هذا ان الذين جمعوا القرآن على عهد رسول الله عليه وسلم لا يحصيه احد ولا يضبطهم عدد [عيني ج « ۹ » ص « ۳۱۵ »]

فائقیتی دکل ، ایمانمیزك قوتی ، مدنیتمیزك قابلیت دوغورمشدر؛ شو حالده جهان مواجهه سنده اهلیت و قابلیت الك معجزه نما مثالیله کوسترین مدنیتمیزی مغلوب و حقیر کورمک ، اوندن اوزاقلاشمق ایسته مک بتون معنا وشه . وایله اجتماعی بوزغونجیلقدن بشقه برشی دکلدن . دیمک :

مع التأسف اندراس وعظاکته دوغری کیدر کورون اسلام عالمک بوسقوطنی مدنیتند ، اساسات اجتماعی سنده دکل ، دها بشقه زمینلرده آرامق لازم کلیور .

ایشته کمال وضوح ایله انبائی صد دتده بولنه جفمز دعوانک افاده سی ، روحی بوراددر . عکسنگ مناقشه سندن پروامز اولمدینی حالده الک صمیمی وآجیق بر لسانله دیورزکه :

۱ . — اسلام عالمک : اسلام حکومتلرینک ، اسلام ملتلرینک تدنیات حاضره سی اساسات و عنعنات اسلامیه دن اوزاقلاشملرندن متولددر .

۲ . — مدنیت اسلامیه نک ، اسلامیت دساتیر اجتماعی سندن روحی اونودیلهرق برینه کوره نکلر ، یابانجی تعاملر اقامه اولمشدر . به کیفیت بنیه اجتماعی مزی ، عالمه تشکیلاتمزی تملندن صارصمشدر .

۳ . — روح مدنیمزه ، حساسیتمزه توافق ایتمه یں سیئه لریک ، تقلیدلریک مملکتته کیردیکی کوندنبرو تعاون آزالمش ، رفاه آزالمش ، عالمه حیاتی زهرلنش ، اجتماعی تساند پارچه لنش ، جهالت دها عمومیشمشدر .

۴ . — بشریتک مال مشترکی اولان علوم مثبتته نک اقتباس و تطبیقنه غرب تعامالرینک منفی و مرضی شکلده حلولی مانع وانکل اولمشدر .

۵ . — معالجاتک نوع و مقداری هر نیه به کوره تخالف ایتمکده اولدینی کی بنیه اجتماعی مزی زرق ایلمک ایسته نیلن اکیر غریبه روح ، حس ، طرز تفکر ، تشکیلات ، امرجه اعتباریله وجودمزه آنجق بزهر تأثیری براقه جفندن یوکسلمک ، یشامق ایچون روح و صافیت حقیقه سیله اسلام مدنیتی تعقیب و تطبیقندن بشقه خلاص چاره من موجود دکلدن . [بونتیجه لری عون حقله پیسدرپی تشریح ایتمک چالیدش جفز .]

اساسات و عنعنات اسلامیه دن اوزاقلاشمق قیدیه تعیین ایدیلمن ساحه نک شمول و وسعتی ، الک مهمی خارجی تأثیرات اولمق اوزره داخله سفاهت ، استبداد ، عدالتسزلک ، صنایع و تجارته رغبتسزلک ، عظالت کی مدنیتمزه تمامیه عکسکی مطلوب اولان ردیته لری ده شاملدر . ایشه بونلریک نه کی اسباب تحت تأثیرنده تشکل ایتمکری و هیئت اجتماعی من ایچنده نه صورتله مؤثر اولمغه باشلا دقلری حادثات تاریخیه و علم الروح اجتماعی نقطه نظرندن ایجه ندقیق ایلمکجه مدنیت چرچیوه سنده

علاقه دار اولسی لازم کلیرسه حیات اجتماعی ده منور کیننلرمیزكده ملتی اولومدن زیاده حیاته سوق ایده جک یوللری بولسی اقتضای ایتمدیکی قبول ضروریدر . هیچ بر ملت تصور اولنه مازکه مغلوب اولدینی بهانسه یله عصرلریک محصولی اولان تاریخ مدنیتی ، عنعناتی ترک ایده بیلسون . بزم ایچون مغلوبیت ضرورتیله غربه تمیل ایتمک ، روحزدن ، اساساتمزدن اوزاقلاشمق : اراده ، عزم ، آرزوی تعالی ، شجاعت کی مزایای فطریه مزی ضمهف و عجز ، مسکنت ، ذلت و روحسزلقله مبادله یه رضاداده اولمق دیمکدر . ناصل که : درت سده اول بتون جهان نظرنده ماده اولمش بر ملت واردی . اولیه بر ملت که غرب مدنیتک بتون وسائط مادیه سی ، تعصبی ، غیظی ، خصومتی ، پروپاگانداسی ، الحاصل هیئت مجموعه سی قارشوسنده مغلوب اولمش ، بیتکین بر حاله کلشدی . اوزمانده پک چوق کیمسار شیمدیکی کی مغلوب . یشامق ایچون اولره مطاوعندن ، اتقیددن بشقه چاره یوقدز ، دیورلردی . فقط بتون بوروحسز ، ضعیف الوجدان انسانلریک قورقورینه رغماً ملتک عزم و ایمانی سایه سنده الی ایاغنی باغلی اون میلیونجق مسلمان آنادولی بتون غربه قارشی امثالی نامسبوق بر ظفر قازاندی . بوحرپی قازانان قوت نه ایدی ؟ طوبی ؟ تفنگمی ؟ دشمنلره فائق هانکی بر واسطه من ، حق هانکی نقطه ده عدل آفاقیتمیز واردی . هیچ ! ..

آنجق عزم و ایمانمیز واردی که بوده هنوز آرامزده بتون مهابتیله یشایان وقایی اونوتهرق مغلوبیتته حقسزجه حکم ایتمدیکمز مدنیت و سجاایای اسلامیه مزك تبارزدن بشقه برشی دکلدی . ظالم آوروپا بوکون حق حیاتمزی تصدیق مجبوریتنده قالدیسه کندیلرینه مطاوعتمزدن ، غربیللاشمقندن ایلری کلدی . و بو مجادله ده غرب یعنی خرسیتان مدنیتنه منسوب ایکی کتله چارپشهادی . دوکوشن ، شرق و غرب ایدی .

اولیه بر حقیقت مواجهه سنده یزکه : دنیانک منطقی ، اغلاقی بونک قیمتنی ازاله ایده من . غرب مدنیتی بتون منابع و وسائطیله بزی اولدورمک ایسته دیکی حالده اسلام مدنیتک محصله سی اولان ملت مزی یکه ممش ، تعبیر دیکرله اسلام مدنیتک روحی ، هیئت مجموعه سی اولان بو مقاومت غرب عالمه احراز غلبه ایتمشدر .

اگر مغلوب و احیایه محکوم اولدینی ادعا ایدیلمن مدنیتمزه بو حیات و اعتلا قابلیت اولمسه ایدی ، اکر ظن اولدینی کی اولکون بر روحه ، سقیم و منفسخ بر مدنیته مالک اولمش بولنسه یبق عجباً بودرت سنده نک تاریخنده بر موقعمیز ، جغرافیا کتابلرنده بر اسممیز بولنه جقمیدی ؟ بیک اوچوز سنده حق مجاهده سی ، حق مدنیتی ، حق ظفری مناقبندن ، تاریخندن صرفظر ، الک یکی وقایعه عاند اولان صوک ظفر مزی مادامکه بتون دوست و دشمنک اتفاق قراریله — الاحرار مزك

حسبیت دینیہ هیچ بر جبر و تضییقہ حاجت قالمقصرین عمومی بر حس ملی شکنده تجسم ایدیور .

بوحقیقتک بزم ایچون بیلنسی لازمدر . چونکہ ہمیز مشروطیتک اعلانده لزومندن فضاہ بر اخلاقی کوشکک گلش ایدی . حریت تفکر قاعدسی بزه افعال و حرکاتده علی الاطلاق سربست اوله جفمزی ظن ایتدیرمش ایدی . بز بوغیر مفید سربستی حی حاکمیت ملیه تک مقتضاسی عد ایتمش ایدک . حالبوکہ لازم کلیر ایدی کہ کندیجی اسکیندن دها زیادہ صیقلم ، دها زیادہ تحدید ایدلم . دینیہ بیلیم کہ بزه مثلاً مسکرات استعمالی اسکیندن دها زیادہ آرتدی . حتی مسلماندن میخانہ جیلری ملت اسلام ، ازجمله تورک ملتی کورمه مش ایکن بالآخره مسلمانلردن میخانہ صاحبجری پیدا اولدیغی ده کوردک وایشیتدک . بوندن دها فنا حاللر مشاهده ایدلدی . شہه یوق کہ بو ، دموقراسی بی آ کلامامه تک بر نتیجہ سیدر . بوددموقراسی بالطبع سچیہ کوشکککنده تأمین موجودیت ایدمیز ، رخنہ دار اولور . دیمک کہ دموقراسی بی محافظه ایدہ بیلیمک ایچون متین اخلاقی اساسلره استناد ایتمک لازم کلیر .

فقط بونی یولنه قویہ بیلیمک ایچون یالکنز طوغریدن طوغری یه اتخاذا اولونان وسائط کافی دکلددر . مثلاً عشرت ایتمک ، قار اوینامایک دیمک تأمین مقصد ایدمیز . انسانلری بوقالقلردن وقایه ایدمک بعض اجتماعی مشغولیتلر لازمدر . کذلک قوانینکده اطرافلی اوله رق وضعی مقتضیدر . بوقسه تأدیب شدیدده کفایت ایدمیز . بن بوراده خبر آلم کہ عشرت منع ایدلمش اولقله برابر بعض یرلرده نولرده خصوصی انیقلا ایلہ مسکرات چیقاریلیور واسکیندن دها بهالی صاتیلیور ایتمش . کذلک میخانہ قالمش ایسه ده مثلاً بر عطار دکانتک آرقینده ینہ مسکرات صاتیلیور ایتمش . حالبوکہ شدی اسویچره نولرده دخی مسکرات اعمالی جزای شدید ایلہ منع ایدیور . اسویچره حکومتی تحقیق ایتمش کہ نولرده اسپرتو چیقالمسی یوزندن مضرت هم اقتصادی ، هم صحی اوله رق ، ا کسبلمش ، تزیاد ایتمشدر . بزی ده عینی نتیجہ یه واصل اولقدن الله صاقلاسون .

ا ک صاحبی مانه ریالیزم ، مادیت پروردک ایلہ دموقراسی بریرده اجتماع ایدمیه چکنی وشخصک بر موجود مطلق اثری اولدیغی وبونی ادراک ایدمیه ینلر حربتک قدر و قیمتنی بیله میهرکده دموقراسی بی قولایجه فدا ایتدکلرینی ودموقراسی تک آنجق قوه روحانیه ایلہ ادراک ایدبلہ . بیلدیکنی ، کندیلرندہ بوشریطه بولونمایانلر دموقراسی تک قدر و قیمتنی تقدیر ایدمیه چکلرینی و صوک زمانلرده آوروپاده شوراده بوراده دموقراسی تک ضعفه دوشمسی وحریتک قیمتیلہ دموقراسی تک قیمتی یکدیگره مربوطاً تقدیر ایدلمسی هب ضعف اخلاقی نتیجہ سی اولدیغی اثبات ایدیور .

داخل عمدہ لرله اونک خارجنده قالان و فقط صانکہ اساس اجتماعیمزده داخلش کی تاقی ایدیان نتیجہ لری تفریق ایتمک امکان اوله ماز . حالبوکہ بزم بتون تدقیقاً آمزده اک زیادہ یا کلدیغمز نقطه ده بوتفریقہ مقتدر اوله میهرق حقله باطلی یکدیگر بنہ قاریشدر مقلغمزدر . یالکنز کوکل ایستکه حقیقت تظاهر ایتمسون . فقط سطح بین بر ادراکله ، یاریم بر کوروشله ، متجدد کورونمک سوداسیلہ قوجه برمدنیته تعریض ، و اومدنیتک اوچوز الی میلیون فرس بشری احتوا ایدن سالکلری رنجیده ایدلمسون .

حسن حکمت

دموقراسی بده

اخلاق فردیہ

نوشاتلده باصیلان فائذلی بر قوالکسیونہ داخل بر رسالہ بی اخیراً مطالعه ایتمکله ایکی مسئلہ بی حل ایتمش اولدم . بورسالہ تک مندرجاتی بزه بالاطراف تعلق ایدیور .

بن کوریورم کہ حقیقتاً دموقراسی اصولی جریان ایدن مملکتلرده حسبیت دینیہ فضلہ جه حکمران اولویور . دموقراسی دینیر دینیز بتون افعال و حرکاتده حدسز بر سربستی حکم ایدمچکنی انسان ظن ایدیور . مکرسه اولہ دکلمش . بن بوکیفیتی اسلامیتک مبادی انتشارندده کوریورم وحق اسلامیتک بوکونه قدر مرعی و معتبر اولان احکامندده بولیورم .

اونہ در ؟ شخصی وخصوصی عد ایتدیکنمز بعض افعاله ، شاید او افعال چیرکین ایسه ، بوکافاریشمغه کندیمزده صلاحیت کورمه مکددر . حالبوکہ اسلامیتده بویله دکلددر . برقاداش سزه ، سزده کی فنا حالدن طولانی اخطارات اجرا ایتمک مجبوردر . یعنی او ، اونک وظیفه سیدر . اسلامیتک مبادی ایسه بتون کالیله بزددموقراسی ایدی . استدلالت ایدیورم کہ اسلامیت ، اوزمانکی اصول حکومتمندہ اساس اوله رق دموقراسی تک قاعدہ اخلاقیہ سی قویہ یه لزوم کورمشدر .

نوشاتلده باصیلان آنف البیان کتاب دموقراسیلرده دینی و غیر دینی علی العموم اخلاقیاتہ بیوک بر حصہ آیرلق لازم کله چکنی اتیان ایدیور . ظن ایدرم بو ، بویله در . بر ملتک افرادی ، حاکمیتی اوزرینہ آلوبده ملت و مملکتک عموم وظائفندہ اشتراک حقیقی احراز ایتدیکی کی فردک وظائف اخلاقیہ فضلہ جه رعایت ایتمسی لازم کله چکنی عقل کسدریر . حاکمیت کی بیوک بر قوتده حصہ دار اولوق ، شہه یوق ، هر فردک اوزرینہ مجبوری ، الا یفا بر وظیفه اخلاقیہ تحمیل ایدر . بوندن طولانی اوللی کہ اسویچره ده ، انکله ترده ، آمریقادہ